

Försvarsdepartementet

Remissvar - Utökat skydd för vissa civila vapentransporter (Ds 2026:3).

Er beteckning: Fö2026/00252

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gotlands län tillstyrker förslaget om utökat skydd för vissa civila vapentransporter mot bakgrund av ett försämrat säkerhetsläge.

Länsstyrelsen Gotland ser dock vissa utmaningar kopplat till följande:

1. Bedömning av "särskilt skyddsvärt rörligt objekt"
2. Beslutsformer
3. Underlag för Länsstyrelsens beslutsfattande
4. Civila aktörers hantering av säkerhetsskyddsklassificerad information
5. Samråd med andra myndigheter
6. Utmaningar i län med höga transporflöden

1. Bedömning av "särskilt skyddsvärt rörligt objekt"

Promemorian lämnar enligt Länsstyrelsens bedömning ett tolkningsutrymme kring vem som ska göra bedömningen av vad som utgör ett särskilt skyddsvärt rörligt objekt.

Följande frågor behöver tydliggöras:

- Är det den transportansvariga aktören, en sektorsmyndighet eller Länsstyrelsen som initierar bedömningen?
- Ska bedömningen vara standardiserad eller situationsberoende (t.ex. beroende på hotbild)?
- Vilken roll har underrättelseinformation i klassificeringen, och vem har tillgång till denna?

Utan tydligt definierade kriterier finns en risk för:

- Olika bedömningar mellan län
- Över- eller underskydd av vissa transporter
- Oklarhet i vilken utsträckning den här informationen kommer att vara tillgänglig för länsstyrelsen

I vilken utsträckning kommer den här informationen vara tillgänglig för Länsstyrelsen?

Det finns en risk att olika aktörer gör olika bedömningar av likartade transporter, vilket leder till bristande likformighet och potentiella säkerhetsluckor.

2. Beslutsformer

Länsstyrelsen ser flera frågor kopplade till beslut om tillfälliga, rörliga och tidsbegränsade skyddsobjekt.

Om civila vapentransporter ska kunna omfattas av beslut om skyddsobjekt uppstår frågor kring:

1. Hur snabbt sådana beslut kan fattas
2. Hur de ska kommuniceras till berörda aktörer och allmänhet
3. Transporter som passerar flera län
4. Om beslut fattas enbart per enskild transport

Hur snabbt sådana beslut kan fattas

Det finns en risk att beslutsprocessen inte är tillräckligt agil för att hantera kortvariga eller snabbt föränderliga transporter. Beslut om skyddsobjekt är ingripande och förutsätter normalt en prövning av proportionalitet och behov. Potentiella krav på skyndsamt kopplat till dessa beslut kan innebära brister i bedömning och beslut.

Hur de ska kommuniceras till berörda aktörer och allmänhet

Berörda aktörer måste ha kännedom om beslut och dess innebörd. För rörliga och tidsbegränsade objekt uppstår här särskilda problem.

När det gäller berörda myndigheter och operativa aktörer (exempelvis Polismyndigheten) krävs snabb och tillförlitlig informationsöverföring och en gemensam lägesbild kring vad som sker i det egna länet.

Samtidigt kan uppgifter om transporter vara sekretessbelagd, vilket begränsar möjligheterna till informationsspridning.

När det gäller allmänheten uppstår ytterligare utmaningar. Skyddsobjektslagstiftningen bygger i stor utsträckning på att det finns en möjlighet att upplysa om restriktioner, exempelvis genom skyltning. För rörliga objekt är detta i praktiken svårt att upprätthålla, vilket kan leda till att enskilda ovetandes bryter mot förbud, oklarheter kring var och när restriktioner gäller, samt rättssäkerhetsproblem vid ingripanden.

Transporter som passerar flera län

Promemorians utgångspunkt, att den länsstyrelse där transporten avgår fattar beslut om skyddsobjekt, kan potentiellt skapa särskilda utmaningar vid transporter som passerar flera län. Länsstyrelsen anser att övriga berörda län bör involveras så att den lokala lägesbilden kan upprätthållas med information om vad som sker i det egna länet. Samordning med berörda län bör omfatta samråd inför beslut, informationsdelning samt möjlighet för berörda län att initiera justeringar vid förändrade lokala förhållanden. Länsstyrelsen anser att det behövs förtydligande kopplat till samråd mellan berörda länsstyrelser samt vilka befogenheter ett mottagande län har vid avvikelser.

Om beslut fattas enbart per enskild transport

Det bör klargöras om beslut om skyddsobjekt för civila transporter gäller för enskilda transporter eller om beslut kan gälla specifika transportsträckor eller flertal transporter med exempelvis samma destination. Länsstyrelsen bedömer att nuvarande beslutsstrukturer inte är fullt ut anpassade för denna typ av dynamik och kan medföra en oproportionerlig administrativ belastning, fördröjning och försvårandet av transporter.

3. Underlag för Länsstyrelsens beslutsfattande

För att Länsstyrelsen ska kunna fatta välavvägda beslut om skyddsobjekt krävs ett tillräckligt robust och standardiserat beslutsunderlag.

Länsstyrelsen bedömer att följande uppgifter minst behöver ingå:

- Transportens karaktär: typ av materiel, mängd och klassificering
- Transportupplägg: rutt, tidpunkter, omlastningspunkter och transportmedel
- Risk- och sårbarhetsanalys: identifierade hot, sårbarheter och konsekvenser
- Aktörsanalys: involverade aktörer och deras säkerhetsskyddsnivå
- Föreslagna skyddsåtgärder: både befintliga och planerade

Utmaningen ligger i att säkerställa att detta underlag är:

- Tillräckligt detaljerat för att möjliggöra en kvalificerad bedömning
- Samtidigt hanterbart ur sekretess- och informationssäkerhetsperspektiv
- Standardiserat för att möjliggöra jämförbarhet mellan ärenden

Det finns även en risk att Länsstyrelsen saknar tillgång till underrättelsebaserad information, vilket kan påverka kvaliteten i besluten.

4. Civila aktörers hantering av säkerhetsskyddskänslig information

Länsstyrelsen ser betydande utmaningar i att civila aktörer i ökad utsträckning förutsätts hantera säkerhetsskyddskänslig information.

För det första varierar mognadsgraden kraftigt mellan aktörer vad gäller systematiskt säkerhetsskyddsarbete. Många transportörer och logistikaktörer saknar etablerade strukturer för säkerhetsskyddsanalys, säkerhetsskyddsplanering och incidenthantering enligt säkerhetsskyddslagstiftningen. Detta medför en ökad risk för bristande informationssäkerhet, särskilt vad gäller:

- Hantering av uppgifter om transporternas innehåll, tidpunkter och rutter
- Digital lagring och överföring av skyddsvärd information
- Insiderproblematik och personalens säkerhetsprövning

Det finns en risk att aktörer omedvetet hanterar säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter utan att omfattas av, eller tillämpa adekvata skyddsåtgärder.

Ökade krav innebär en administrativ och ekonomisk belastning. Mindre aktörer kan ha begränsad förmåga att leva upp till krav på exempelvis säkerhetsprovning, registerkontroll och tekniska skyddsåtgärder.

Länsstyrelsen bedömer att detta sammantaget kan leda till en ojämn skydds nivå nationellt, vilket i sig skapar sårbarheter.

5. Samråd med andra myndigheter

Kravet på samråd med andra myndigheter är principiellt viktigt men innebär praktiska utmaningar.

Tidskritiska transporter kan försvåras av samrådsprocesser som inte är tillräckligt effektiva. Det finns även en risk för otydlighet kring vilka myndigheter som ska ingå i samrådet i olika typer av ärenden. Skillnader i sekretessnivåer och regler kring informationsdelning kan försvåra samråd. Alla aktörer har inte tillgång till samma bild, vilket kan leda till fragmenterade bedömningar.

Länsstyrelsen ser behov av:

- Formaliserade samrådsformer
- Fördefinierade kontaktpunkter
- Möjlighet till skyndsamma beslut i brådskande fall

6. Utmaningar i län med höga transportflöden

Länsstyrelsen vill även uppmärksamma län där en stor andel av dessa transporter sker, exempelvis vid större hamnar, logistiknav eller gränspassager.

Dessa län kan ställas inför hög ärendevolymer, vilket ökar belastningen på beslutsprocesser och exempelvis ökad exponering för antagonistiska hot, då transportmönster kan bli förutsägbara.

Det finns en risk att systemet blir oproportionerligt belastande för dessa län, vilket kan leda till flaskhalsar i både beslutsprocesser och operativ hantering.

Länsstyrelsen bedömer att detta kräver nationell koordinering och eventuell omfördelning av resurser.

Avslutande reflektioner

De föreslagna åtgärderna innebär en ambitionshöjning i skyddet av civila vapentransporter, men förutsätter samtidigt en betydande systemförmåga hos både offentliga och privata aktörer.

Länsstyrelsen bedömer att utan ytterligare förtydliganden, stödstrukturer och resursförstärkningar finns en risk att regelverket blir svårt att tillämpa enhetligt och effektivt.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Charlotte Petri Gornitzka med signalskyddschef Kornelia Myburg som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.